

Előszó, avagy: kettős rekviem

A 80-as évek közepén jártunk a Csongrád megyei művelődési központban, amikor néhányan úgy éreztük, hogy kellene egy olyan szakmai periodika, ahol közreadhatnánk a szakma megyei történéseit, problémáit; ahol helye lehetne elméleti igényekkel megírt kisebb dolgozatoknak, elemzéseknek is; ahol akár ütköztetni is lehetne szakmai vélekedéseket. S ténnyel mindezt úgy, hogy a lap tartalma ne csak kizárólag a megyei kollégáknak szóljon, hogy legyenek képesek a kultúra tág értelmezésére, s nem utolsó sorban az írások olvashatók is legyenek.

Dédelgettük, ízlelgettük a gondolatot, s persze, kerestük az alkalmas társakat. Így állt össze az első CSAPAT. Keresni kellett egy "írástudó" embert felelős szerkesztőnek, aki a néha göcsörtös mondatokat is kiegyenesíti, s van némi affinitása a közművelődéshez. Ezt a nehéz szerepet kapta *Domonkos László*, a Délmagyarország újságírója. A szakmából *Bagó József*, a Szegedi Ruhagyár népművelője; *Kiss István* Balástyáról és *T. Kiss Tamás*, s szegedi népművelés tanszék tanára vállalkozott a feladatra. Később bekapcsolódott még a munkába *Bárkányi Júlia* és *Marjanucz László* is, majd kis időre *Lovászi József* személyében új felelős szerkesztőnk is lett. Végül kellett egy technikai szerkesztő is, aki a lapot gondozza, koordinálja, időnkint behajtja a megígért írásokat a feledékeny szerzőkön és szerkesztőkön. Erre a munkára szerződött e sorok írója, aki azzal is büszkélkedhet, hogy a lap névadója lett. A 360° – kiegészülve a Közművelődés Csongrád megyében alcímmel – azt próbálta jelezni, hogy a körbenézés nem csak szólam, hanem a szakma teljes spektrumát vállaljuk, beleértve a legújabb áramlatokat és irányzatokat. Már csak a küllem volt hátra, amit *Szekeres Ferenc* egykori népművelő, akkor már grafikus kollégánkra – mostani borítónk tervezőjére – bízunk.

A lap 1986-ban jelent meg először, abban az évben két alkalommal, utána évente háromszor. Már első számunkkal is kisebb vihart kavartunk, hiszen T. Kiss Tamásnak a munkásművelődésről írott dolgozata után rögtön cenzúrázó gondolatokat és szándékokat kellett leküzdeni a felelős szerkesztő(k)nek. A folytatás azonban örömteli volt. "Munkánkhoz igyekeztünk megnyerni szakmánk és más tudományok neves képviselőit, s mint ezt tartalommutatónk is igazolja – sikerrel. S bár a 360° – ha nem is pénzügyileg, de – szellemileg-értékrendileg sosem került ki a házi 3T 'úirt' kategóriájából, a távolabbi, hiteles visszajelzések erőt adtak a folytatáshoz." Az idézet a 6. évfolyamot indító 15. – s mint később kiderült: utolsó – lapszám újraköszöntőjében olvasható, ám a remélt folytatás mégis elmaradt. A történet ezen része azonban már másról szól. A lap sorsa a rendszerváltás utáni bizonytalanság és a megyei művelődési központot fenntartó megyei önkormányzat kulturális politikájának kórképe.

1991 elején jelent meg először az intézmény "leépítésének" terve, ám akkor – a hatásköri törvényre várva – elhalasztották. Az viszont akkor sem derült ki, hogy a mintegy 50%-os létszámcsökkentés tervében mennyi volt a megyei testületi szándék, a hivatali reflex, vagy épp' az intézményvezetői túlbuzgóság. A megyei művelődési központ azonban így is csak egy évet nyert, mert 1992 januárjától összevonták a megyei pedagógiai intézettel, annak igazgatója lett az új intézményvezető, aki az akkori megyei testületi vezetés és hivatal teljes jóváhagyásával két hónapon belül szinte megszüntette a korábban 29 fős megyei művelődési központot. Az oktatástechnikai részleggel, film-, video- és könyvtárral, valamint a hozzá rendelt szakemberekkel és eszközökkel is rendelkező szervezetben a korábbi 7 népművelőből csak kettő maradt, majd 2-3 év után annyi sem. Hihetetlen mértékű szakmai, személyi és tárgyi potenciál szóródott szét néhány hónap alatt. Szakmai értelemben mintegy 7 évig nem volt a megye közművelődésének semmilyen koordinatív, segítő-fejlesztő szervezete. Következményei máig hatnak, részleteinek feldolgozása művelődéstörténeti feladat.

Az évtizeddel későbbi emlékszám ezért nemcsak a 360°, hanem egy radikálisan és értelmetlenül megszüntetett közművelődési alkotó-teremtő folyamat megemlékezése is. S még valami: köszönet mindazoknak, akik közreműködtek valamilyen módon e lap életében-éltetésében: a volt szerző- és szerkesztőtársaknak, kollégáknak, támogatóknak. Mára valamennyien más vidéken járnak, Kiss Pista barátunk pedig már végleg elment közülünk.

A 15 írás – a szerkesztői szándék szerint – azt az ívet próbálja megrajzolni, amely az általános – társadalomról és kultúráról való – gondolkodás valamint a közművelődés közvetlen elmélete és gyakorlata között feszül. Az itt közölt írásokat újraolvasva örömmel állapítja meg az elfogult akkori és mai szerkesztő, hogy mennyi időtálló gondolatot adtunk közre, s hogy a nyolcvanas évek közepétől már kimondatott sok olyan progresszió, amely minden értelemben az újdonság erejével hatott.

Reméljük, akkori szándékainkat az ítélkező idő igazolja.